

Magyar alapképzési szak

Tantárgyleírások

(nyelvészeti tárgyak)

tantárgy neve: Bevezetés a nyelvtudományba (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: Az előadás célja az, hogy betekintést nyújtson a nyelvészeti gondolkodásba és a nyelvtudomány tanulmányozásába, egyfajta alapozást kínálva a specifikus nyelvészeti stúdiumok számára. A kurzus nagy hangsúlyt fektet a nyelvtudomány sokszínűségének bemutatására: a kommunikációkutatás, a pragmatika, a szemiotika, a szociolingvisztika, a pszicholingvisztika és a kognitív nyelvészet alapjaival egyaránt megismerteti a hallgatókat.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Kiefer Ferenc, <i>Magyar nyelv.</i> Bp., 2006. Pléh Csaba–Síklaki István–Terestyéni Tamás (szerk.), <i>Nyelv – kommunikáció – cselekvés.</i> Bp., 2001.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Cseresnyési László, <i>Nyelvek és stratégiák avagy a nyelv antropológiája.</i> Bp., 2004. Forgó Sándor, <i>A kommunikációelmélet alapjai.</i> Eger, 2011. Gósy Mária, <i>Pszicholingvisztika.</i> Bp., 1999. Horányi Özséb–Szépe György (szerk.), <i>A jel tudománya. Szemiotika.</i> Bp., 2004. Sándor Klára, Szociolingvisztikai alapismeretek. In: Galgóczi László (szerk.), <i>Nyelvtan, nyelvhasználat, kommunikáció.</i> Szeged, 1999. Szili Katalin, <i>Tetté vált szavak.</i> Bp., 2004.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Rácz Anita, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc</p>	

tantárgy neve: Nyelvészeti filológia szeminárium (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A kurzus célja, hogy a hallgatókat segítse a nyelvészeti szakirodalom értő olvasásában és felhasználásában, mely képessé teheti őket a nyelvtudomány 1 köréből származó információk, problémák, új jelenségek kritikus feldolgozására, illetve ennek szóban vagy írásban történő prezentálására. A tantárgy megismerteti a legfontosabb nyelvészeti ismeretszerzési forrástípusokkal: szótártípusok, nyelvmemléktárak, nyelvtanok, kézikönyvek, egyéb adattárak (névtárak, nyelvatlaszok), folyóiratok, periodikák. Bibliográfiák, hivatkozási rendszerek, keresési technikák. Számítástechnikai segédeszközök. Adatgyűjtési módszerek. Nyelvészeti dolgozatok szerkesztése. Korrektúrázás.</p>	
<p>Kötelező irodalom: H. Bottyánfy Éva–Horváth Mária–D. Máta Mária, <i>Bevezetés az egyetemi nyelvészeti tanulmányokba</i>. Bp., 1989.</p> <p>Ajánlott irodalom: Bárczi Géza–Benkő Loránd–Berrár Jolán, <i>A magyar nyelv története</i>. Bp., 1967. 581–92. Gyurgyák János, <i>Szerkesztők és szerzők kézikönyve</i>. Bp., 2003. Kiss Lajos, <i>Nyelvtörténeti szótáraink típusai: MNy. 90 (1994): 400–11.</i></p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Györffy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Fehér Krisztina, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	

tantárgy neve: Bevezetés a kommunikációelméletbe (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás:</p> <p>A tantárgy átfogó képet kíván nyújtani a kommunikációelmélet fontosabb fejlődési szakaszairól, tudományos megállapításairól és a mindennapi kommunikációs gyakorlatban alkalmazható ismeretanyagáról. A félév során a hallgatók megismerik a kommunikációs alapfogalmakat, a kommunikáció szintjeit, a kommunikációs folyamatot modellező elméleteket és a verbális, a nem verbális és a vizuális kód ismérveit.</p> <p>Tematika:</p> <p>1. témakör: A kommunikáció fogalmának értelmezése(i) A kommunikáció korszakai és fogalma, folyamata, jellemzői, alaptételei. Az emberi és az állati kommunikáció. A verbális és a nonverbális kommunikáció.</p> <p>2. témakör: A kommunikáció kutatása, kommunikációs iskolák A kommunikáció kutatásáról. A kommunikációkutatás interdiszciplináris kapcsolatai. A kommunikációkutatás területei. Az emberi kommunikáció pragmatikája. A kommunikációs iskolák csoportosítási lehetőségei. A kommunikációt egyszeri, vagy folyamatos aktusként felfogó csoportosítás. A kommunikációt mint folyamatot vizsgáló iskolák. A kommunikációs kutatás folyamat és a szemiotikai irányzatai.</p> <p>3. témakör: A kommunikációs modellek Az általános és személyközi modellek. Interdiszciplináris (személyközi és telekommunikációs) aspektusok. Általános és személyközi modellek. A tömegkommunikációs modellek.</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Forgó Sándor, <i>A kommunikációelmélet alapjai</i>. Eger, 2011. Róka Jolán, <i>Kommunikációtan</i>. Századvég, Bp., 2001.</p>	
<p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Em Griffin, <i>Bevezetés a kommunikációelméletbe</i>. Harmat, Bp., 2001. 34–64. Horányi Özséb (szerk.), <i>Kommunikáció 1–2</i>. General Press, Bp., 2000. Pléh Csaba-Síklaki István-Terestyéni Tamás, <i>Nyelv–Kommunikáció–Cselekvés</i>. Osiris, Bp., 2001.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Györffy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Kommunikációs készségfejlesztő gyakorlatok (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás:</p> <p>A tantárgy célja: a hallgatók kommunikációs készségének fejlesztése, a meggyőző érvelés technikájának gyakorlati elsajátíttatása, illetőleg elmélyítése szóban és írásban egyaránt.</p> <p>A tantárgy tárgya: A hallgatók a kommunikáció elméletének rövid áttekintése után gyakorlatok útján sajátítják el a kommunikációs technikákat, mely képessé teszi őket egy adott problémakör önálló értékelésre, vélemény megfogalmazására és alternatív megoldások felvetésére, vitatkozásra. Az emberi kommunikáció fajtái, tényezői, funkciói. A testbeszéd, prezentációs készségek és technikák.</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Bañcerowski Janusz, <i>A nyelv és a nyelvi kommunikáció alapkérdései</i>. Bp., 2000.</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Berckhan, Barbara, <i>Verbális önvédelem</i>. Budapest, Bioenergetic Kft., 2005.</p> <p>Birkenbihl, Vera, F., <i>Kommunikációs gyakorlatok – Az emberek közti kapcsolatok sikerességéhez, fejlesztéséhez</i>. Trivium Kiadó Kft., 2007.</p> <p>Buda Béla, <i>A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei</i>. Budapest, Animula, 1999.</p> <p>Moss, Geoffrey, <i>Az eredményes kommunikáció kézikönyve</i>. Budapest, Bagolyvár Kiadó, 1998.</p> <p>Peel, Malcolm, <i>Kommunikációs készségek fejlesztése</i>. Budapest, Trivium Kiadó, 1999.</p> <p>Rosengren, Karl E., <i>Kommunikáció</i>. Budapest, Typotex, 2004.</p> <p>Sherman, James, <i>Csináld!</i>. Budapest, Bagolyvár Könyvkiadó, 2002.</p> <p>Szabó Katalin, <i>Kommunikáció felsőfokon</i>. Budapest, Kossuth Kiadó, 2002.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Györffy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): PhD hallgatók	

tantárgy neve: A leíró nyelvészet alapjai (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A nyelv mint a tudományos vizsgálódás tárgya. A nyelvtudomány helye a tudományok rendszerében és a tudományos megismerésben. Kommunikáció és nyelv, kommunikációelmélet és nyelvészet. Pragmatika és nyelvészet, a beszédaktus-elmélet. A nyelv mint jelrendszer: szemiotika és nyelvészet. Nyelv és társadalom, a szociolingvisztika főbb kérdései. Egyén és nyelv, pszicho- és neurolingvisztika. A kognitív tudományok és a nyelvészet. Az alkalmazott nyelvtudomány fontosabb területei. A rendszernyelvészet helye a nyelvtudomány egészében. A leíró nyelvészet irányzatai az újabb kori nyelvtudomány történetében. Nyelvreírás modellek a modern nyelvészetben. A nyelvi részrendszerek és a rendszernyelvészet belső struktúrája. A nyelvi rendszer alapegységei és a nyelvreírás alapfogalmai.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Kálmán László–Trón Viktor, <i>Bevezetés a nyelvtudományba.</i> Bp., 2005. Kenesei István, <i>A nyelv és a nyelvek.</i> Bp., 1984.</p> <p>Ajánlott irodalom: Crystal, David, <i>A nyelv enciklopédiája.</i> Bp., 1998. 11–162, 275–358. Deme László, <i>A beszéd és a nyelv.</i> 2. kiadás. Bp., 1978. Fodor István, <i>Mire jó a nyelvtudomány? Nyelv és élet.</i> Második, átdolgozott, bővített kiadás. Bp., 2001. 42–242. Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika.</i> Bp., 2000. 23–34. Telegdi Zsigmond, <i>Bevezetés az általános nyelvészetbe.</i> Bp., 1977.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: A történeti nyelvészet alapjai (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja a magyar nyelv történetéről való nyelvészeti gondolkodás alapvető fogalmainak bemutatása, különösképpen a magyar nyelvtörténet fő korszakainak, ill. forrástípusainak vonatkozásában. A tantárgy legfontosabb témakörei: A magyar nyelv történetének periodizációs lehetőségei. A magyar nyelvtörténet forrástípusai: közvetett és közvetlen források. A nyelvemlékek fő típusai: a szórványemlékek és a szövegemlékek mint a magyar nyelvtörténet forrásai. A nyelvi változások általános jellemzése, a változások alapvető fogalmai. A nyelvi változások kivételése a szinkroniában. A nyelvi változások indítékai, mozgatórugói. A nyelvek kölcsönhatása és a nyelvi változások összefüggései. A nyelv területi tagolódásának történeti körülményei.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Bárczi Géza–Benkő Loránd–Berrár Jolán, <i>A magyar nyelv története</i>. Bp., 1967. 5–95. Benkő Loránd, <i>A történeti nyelvtudomány alapjai</i>. Bp., 1988. 119–257. Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet</i>. Bp., 2004. 13–68. Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>A magyar nyelvtörténet kézikönyve</i>. Bp., 2018. 13–98, 379–415.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Bárczi Géza, <i>A magyar nyelv életrajza</i>. Bp., 1963. Benkő Loránd, <i>Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei</i>. Bp., 1980. Bynon, Theodora, <i>Történeti nyelvészet</i>. Bp., 1997. 27–158, 184–200, 237–52. Cser István, <i>A történeti nyelvészet alapvonalai</i>. Piliscsaba, 2000. 7–45. Hoffmann István, <i>A Tihanyi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás</i>. Debrecen, 2010. Kovács László–Veszprémy László (szerk.), <i>Honfoglalás és nyelvészet</i>. Bp., 1997. 11–19, 25–43, 163–77. Molnár József–Simon Györgyi (szerk.), <i>Magyar nyelvemlékek</i>. Bp., 1976. Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>A magyar nyelv jelene és jövője</i>. Bp., 2017.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc; dr. Rácz Anita, egyetemi docens, PhD</p>	

tantárgy neve: Nyelvpolitika (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 2. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás:</p> <p>A tantárgy a nyelvpolitika fogalmát a legszélesebb értelemben használja. Célja, hogy bemutassa a nyelvek kölcsönhatásának nem nyelvrendszertani vonatkozásait, társadalmi háttérét és feltételeit. A tárgy tematikája a magyar nyelvészeti oktatás mellett figyelembe veszi a kommunikáció szakos képzés igényeit is. A nyelvek sokfélesége és hasonlósága tipológiai és genetikai szempontból. Nyelv — nép — nemzet. Anyanyelv és idegen nyelv. Nyelv és nyelvjárás. Élő és holt nyelvek, természetes és mesterséges nyelvek. A nyelvek egyenrangúsága. Nemzetközi nyelvek, világnyelvek. Nyelv és politika. Nyelv és globalizáció. Nyelv és kultúra. Nyelv és írásbeliség. Újabb nyelvi technológiák. Európa nyelvi képe nyelvpolitikai szempontból. Nyelvi jogok, államnyelv, kisebbségi nyelvhasználat. Nyelvismeret és oktatás. Az Európai Unió nyelvi helyzete. A magyar nyelvközösség: magyar anyanyelvűek, magyarul beszélők, nyelvismeret Magyarországon, a Kárpát-medencében és azon kívül. Kisebbségi nyelvek.</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>De Swaan, Abram, <i>A nyelvek társadalma. A globális nyelvrendszer.</i> Budapest, Typotex, 2004. 11–70, 157–205.</p> <p>Tolocsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>A magyar nyelv jelene és jövője.</i> Budapest, Gondolat Kiadó. 2017. 49–63, 137–238.</p>	
<p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Crystal, David, <i>A nyelv enciklopédiája.</i> Budapest, Osiris, 1998. 359–470.</p> <p>Cseresnyési László, <i>Nyelvek és stratégiák, avagy a nyelv antropológiája.</i> Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2004. 126–250.</p> <p>Fodor István, <i>A világ nyelvei.</i> Budapest, Akadémiai Kiadó, 1999.</p> <p>Kiss Jenő, <i>Társadalom és nyelvhasználat.</i> Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995. 150–94, 241–67.</p> <p>Sándor Klára (szerk.), <i>Nyelv, nyelvi jogok, oktatás.</i> Szeged, JGyF Kiadó, 2001. 111–52.</p> <p>Szépe György–Darányi András (szerk.), <i>Nyelv, hatalom, egyenlőség. Nyelvpolitikai írások.</i> Budapest, Corvina, 1999.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc.</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Szociolingvisztikai alapismeretek (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számmonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 2. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: Az óra célja, hogy a hallgatókat megismertesse azzal a nyelvszemlélettel, amely vizsgálódásaiban, nyelvleírásában és elméletalkotásában a nyelv társas funkcióiból indul ki. A hallgatók megismerkedhetnek a társasnyelvészet és a hagyományos nyelvészet közötti szemléleti–nyelvfilozófiai különbségekkel; a társasnyelvészet módszertani alapkövetelményeivel; a nyelv társas funkciójából következő alaptulajdonságokkal (identitás- és szerepjelzés, heterogenitás, kettős beágyazottság); a nyelv mint dinamikus rendszer változásának jellemzőivel és általános mechanizmusával; a nyelvi szocializáció és a nyelvhasználatra vonatkozó értékítéletek társas és társadalmi következményeivel.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Sándor Klára, Szociolingvisztikai alapismeretek. In: Sándor Klára (szerk.), <i>Nyelv, nyelvi jogok, oktatás</i>. Szeged, 2001. 7–48 = In: Galgóczi László (szerk.), <i>Nyelvtan, nyelvhasználat, kommunikáció</i>. Szeged, 1999. 133–171.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Pap Mária és Szépe György (vál.), <i>Társadalom és nyelv (Szociolingvisztikai írások)</i>. Bp., 1975. Sándor Klára, <i>Határtalan nyelv</i>. Bp., 2014. Trudgill, Peter, <i>Bevezetés a nyelv és társadalom tanulmányozásába</i>. Szeged, 1997. Wardhaugh, Ronald, <i>Szociolingvisztika</i>. Bp., 1995.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Kis Tamás, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Leíró magyar hangtan (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A szegmentális fonetika irányai a beszédlánc egyes szakaszainak megfelelően: kortikális, artikulációs, akusztikai, auditorikus, percepciós fonetika. A beszélőszervek biológiai és fonációs működése, a magyar beszédhangok képzésének módjai. A magyar magánhangzók és mássalhangzók fonetikai és fonológiai rendszere. A hangok rokonsági rendszere. Hangkapcsolódások a beszédláncban, a magánhangzó- és a mássalhangzótörvények a magyarban. A fonéma mivolta; elterjedtebb fonémafelfogások. A magyar nyelvre alkalmazott fonetikus írások.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Gósy Mária, <i>Fonetika, a beszéd tudománya</i>. Bp., 2004.</p> <p>Ajánlott irodalom: Kassai Ilona, <i>Fonetika</i>. Bp., 1998. Szilágyi N. Sándor, <i>Világunk, a nyelv</i>. Bp., 2000. 11–73. Telegdi Zsigmond, <i>Fonetika. Fonológia</i>. In: Bevezetés az általános nyelvészetbe. Bp., 1977. 129–139.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Kis Tamás, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Magyar helyesírás (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 2. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja: a helyesírásunkra vonatkozó ismeretek elmélyítése és rendszerezése, helyesírási gyakorlat nyújtása. A tantárgy tartalma: A magyar helyesírás történetének bemutatása. A magyar helyesírással kapcsolatos nyelvészeti viták ismertetése. A helyesírási szabályzat felépítése, használata. A magyar helyesírás alapelveinek és szabályainak tudatosítása és annak bemutatása, hogy az átfogó és elvont szabályok miképp alkalmazhatók a gyakorlatban</p>	
<p>Kötelező irodalom: <i>A magyar helyesírás szabályai.</i> 12. kiadás. Bp., Akadémiai Kiadó, 2015.</p> <p>Ajánlott irodalom: Fercsik Erzsébet <i>Helyesírási munkafüzet. Feladatok A magyar helyesírás szabályai 12. kiadásához.</i> Bp., Tinta, 2016. <i>Magyar helyesírási szótár. A magyar helyesírás szabályai 12. kiadása szerint.</i> Bp., Akadémiai Kiadó, 2017.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Györffy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): PhD hallgatók</p>	

tantárgy neve: Magyar hangtörténet (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 2. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás:</p> <p>A tantárgy célja a mai magyar hangrendszer kialakulásának bemutatása. A nyelv, a nyelvi változások tudományos szemléletének mélyítése. A leíró hangtani ismeretek megszilárdítása. Régi magyar (irodalmi) szövegek olvasásának és megértésének segítése.</p> <p>A tantárgy legfontosabb témakörei: a magyar hangrendszer és annak változásai a finnugor–ugor alapnyelvtől máig, különös tekintettel az ómagyar kor időszakára. Rendszerszerűség a hangrendszer állapotában és annak változásaiban. A szótag- és hangsúlyviszonyok szerepe a hangváltozásokban. Az ősmagyar és az ómagyar kori mássalhangzó-rendszer és változásai. A szó eleji mássalhangzó-torlódásokkal kapcsolatos jelenségek. Az ősmagyar és az ómagyar kori magánhangzó-rendszer és annak változásai. A hangjelölés kérdései a nyelvemlékek olvasatával összefüggésben. Néhány problematikus hang részletes, rendszerszerű tárgyalása.</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>E. Abaffy Erzsébet: <i>Hangtörténet</i>. In: Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet</i>. Bp., 2003. 106–128, 301–351, 596–609, 711–718, 798–799.</p> <p>Bárczi Géza: <i>Hangtörténet</i>. In: Benkő Loránd (szerk.), <i>A magyar nyelv története</i>. Bp., 1967. 97–180.</p> <p>Korompay Klára: <i>Helyesírás-történet</i>. In: Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet</i>. Bp. 2003. 101–105, 281–300, 579–595, 781–788.</p>	
<p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Bárczi Géza, <i>Magyar hangtörténet</i>. 2. bőv. kiadás. Bp., 1958.</p> <p>Benkő Loránd, <i>Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei</i>. Bp., 1980. 36–121.</p> <p>Kenyhercz Róbert, <i>A szókezdő mássalhangzó-torlódások az ómagyar korban. A helynevek hangtörténeti forrásértéke</i>. Debrecen, 2013. 21–45, 195–206.</p> <p>Keszler Borbála, <i>Írásjeltan</i>. Bp., 2004.</p> <p>Kis Tamás, <i>A veláris Ĩ a magyarban</i>. MNyj. 43 (2005): 5–26.</p> <p>Kniezsa István, <i>A magyar helyesírás története a könyvnyomtatás koráig</i>. Bp., 1952.</p> <p>A. Molnár Ferenc, <i>A magyar hosszú mássalhangzó-rendszer kialakulásáról és néhány finnugor eredetű szavunk hangtani fejlődéséről</i>. NyK. 100 (2003): 198–211.</p> <p>Papp István, <i>Rövid véghangzóink sorsa és a nyelvi szerep</i>: MNy. 59 (1963): 393–408.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc</p>	

tantárgy neve: Finnugor nyelv (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 2. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A rokon nyelvek tanulmányozásának elsődleges célja az illető nyelv rendszerének megismertetése. Ez alapot ad a finnugor összehasonlító nyelvészeti tanulmányokhoz. A tantárgy tartalma a választott rokon nyelv hang- és alaktani rendszerének és főbb mondattani sajátosságainak bemutatása, elsősorban irodalmi jellegű szövegek alapján. A stúdium része az illető rokon nép rövid bemutatása: életkörülményeik és etnikai jellegzetességeik áttekintése, nyelvi helyzetük ismertetése.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Maticsák Sándor–Anna Tarvainen, <i>Finn nyelv</i>. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2002.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Csepregi Márta, <i>A finn mint rokonnyelv</i>. Tankönyvkiadó, Bp., 1985 Karanko, Outi–Keresztes László–Kniivilä, Irmeli, <i>Finn nyelvkönyv 1. Kezdőknek és középhaladóknak</i>. Tankönyvkiadó, Bp., 1996; Karanko-Pap, Outi–Vilkuna, Maria–Keresztes László, <i>Finn nyelvkönyv</i>. Tankönyvkiadó, Bp., 1980;</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Maticsák Sándor, egyetemi tanár, DSc	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Tóth Anikó Nikolett egyetemi tanársegéd, PhD; Maria Sarhema finn lektor	

tantárgy neve: Szociolingvisztikai gyakorlat (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 2. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja egyes nyelvi jelenségek gyakorlati bemutatása és feldolgozása a szociolingvisztikai kutatómunka módszereinek bemutatásával. A kiválasztott központi témának megfelelően a tanegység tematikája félévenként változik: a belső nyelvváltozatok rendszerezésére vonatkozó kísérletek; egy beszélőközösség nyelvhasználatának vizsgálata; nyelvpolitikai, nyelvtervezési kérdések; nyelvi változás, nyelvi változók a mai magyar nyelvben; nyelvvelsajátítás, nyelvi szocializáció; nyelv és kultúra. A tárgyhoz az oktató által meghatározott témakörből önálló gyűjtőmunka és feldolgozás is kapcsolódik.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Sándor Klára, <i>Nyelv és társadalom</i>. Budapest, Kronika Nova, 2016.</p> <p>Ajánlott irodalom: Sándor Klára, <i>Határtalan nyelv</i>. 2014. Sándor Klára (szerk.), <i>Nyelv, nyelvi jogok, oktatás</i>. Szeged, 2001. Cseh-Szombathy László–Ferge Zsuzsa, <i>A szociológiai felvétel módszerei</i>. Budapest, 1975. Réger Zita, <i>Utak a nyelvhez</i>. Budapest, 1990. Sándor Klára–Pléh Csaba–Juliet Langman, Egy magyarországi ügynökvizsgálat tanulságai. <i>Valóság</i> 1998/8: 29–40.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Reszegi Katalin, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Kis Tamás, egyetemi docens, PhD; dr. Gyórfy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Bába Barbara egyetemi tanársegéd, PhD; dr. Fehér Krisztina, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	

tantárgy neve: Leíró és történeti alaktan 1. (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 3. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A morfémák fogalma és fajtái, a megkülönböztetésükre vonatkozó elméletek. A morfémák funkciói. A morfémák kapcsolódásának szabályai. A morfémák főbb típusainak történeti változásai (tő, képző, jel, rag). A mai magyar névszótörérendszer és kialakulása. A névszójelek története: többesjelek, a birtokos személyjelezés sajátosságai, a melléknevekhez kapcsolódó jelek. Névszóragozás a mai magyar nyelvben: a magyar esetrendszer leírásának problémái. Névszóragozásunk fejlődésének főbb vonalai: ősi, primer esetragok és továbbélésük formái, agglutinációval keletkezett ragjaink. Az egyes esetragok története.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika</i>. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000. 35–63, 175–208. Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet</i>. Budapest, Osiris, 2003. 129–172, 352–71. idevágó részei Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>A magyar nyelvtörténet kézikönyve</i>. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2018. 129–153. idevágó részei É. Kiss Katalin–Kiefer Ferenc–Siptár Péter, <i>Új magyar nyelvtan</i>. Budapest, 1998. 187–210.</p> <p>Ajánlott irodalom: Bárczi Géza–Benkő Loránd–Berrár Jolán, <i>A magyar nyelv története</i>. Budapest, Tankönyvkiadó 1967. 400–412. Benkő Loránd, <i>Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei</i>. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1980. 122–78, 190–257. Benkő Loránd (főszerk.), <i>A magyar nyelv történeti nyelvtana</i>. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1991–95. I, 160–187, 259–318. T. Somogyi Magda, <i>Toldalékrendszerezésünk vitás kérdései</i>. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2000.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc.</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Gyórfy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD</p>	

tantárgy neve: A magyar nyelv eredete (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 3. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja a magyar nyelv finnugor eredetének bizonyítása. A tantárgy tartalma a nyelvrokonság fogalmának tisztázása, a nyelvrokonság bizonyításának kritériumai. A genetikai és tipológiai rokonság bemutatása, azok összefüggéseinek megvilágítása. A rokonítás módszertani kérdései: a hangmegfelelési törvényszerűségek és a grammatikai egyezések áttekintése. A magyar nyelv tudománytalan rokonítási kísérleteinek bemutatása, azok cáfolata. A hasonlóság és a különbség kérdése a rokonítás módszerében. A hun, szkíta, török és japán rokonítási kísérletek áttekintése. A „délibábos nyelvrokonítás” ideológiai háttere. A nyelvészet, a régészet, a néprajz, az antropológia és a genetikakutatás kapcsolata, a tudományterületek keveredésének veszélyei.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Csepregi Márta (szerk.), <i>Finnugor kalauz.</i> Panoráma, Bp., 1998. Nanovfszky György (szerk.), <i>Nyelvrokonaink.</i> Teleki Alapítvány, Bp., 2000. Rédei Károly, <i>Őstörténetünk kérdései.</i> Balassi, Bp., 1998.</p> <p>Ajánlott irodalom: Pusztay János, <i>Az „ugor–török” háború után.</i> Gondolat, Bp., 1977. Róna-Tas András, <i>A nyelvrokonság.</i> Gondolat, Bp., 1978. Domokos Péter (szerk.), <i>Uralisztikai olvasókönyv.</i> Tankönyvkiadó, Bp., 1981. 11–33.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Maticsák Sándor, egyetemi tanár, DSc	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –	

tantárgy neve: Magyar szövegelemlek (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 3. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A gyakorlat célja, hogy bemutassa az elméleti nyelvtörténeti ismeretek szövegeken, a Halotti Beszéden és az Ómagyar Mária-siralom szövegén való alkalmazhatóságát, s a szövegek nyelvi elemzése által jellemezhetővé tegye az adott kor nyelvállapotát, valamint annak művelődéstörténeti háttérét. A fenti nyelvemlékek mellett más korai rövid szövegelemlek (Königsbergi Töredék, Gyulaféhevári Sorok, Laskai Sorok) egyes helyeire is kitérünk. A következő kérdésköröket tárgyaljuk: a nyelvemlékek mint a nyelvtörténeti vizsgálat forrásai és felhasználásuk módszere, a magyar és a megfelelő latin szöveg viszonya, az olvasatok, a korabeli helyesírás, hangtani, morfológiai, lexikális, mondattani, szövegtani, stílári jellegzetességek, az értelmezés, a művelődés- és vallástörténeti háttér, a Halotti Beszéd és az Ómagyar Mária-siralom „utóélete” a magyar irodalomban.</p>	
<p>Kötelező irodalom: E. Abaffy Erzsébet, Korai kis szövegelemleink újabb olvasata: <i>MNy.</i> 86 (1990): 124–7. Benkő Loránd, <i>Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegelemlei.</i> Bp., 1980. 7–63, 288–312, 329–83. Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet.</i> Bp., 2003. 281–93. A. Molnár Ferenc, Feze (A HB. értelmezéséhez 2.): <i>MNy.</i> 82 (1986): 169–90. A. Molnár Ferenc, A Halotti beszéd és könyörgés olvasata és értelmezése. In: A. Molnár Ferenc és M. Nagy Ilona (szerk.), <i>Tanulmányok a magyar egyházi nyelv története köréből.</i> Debrecen, 2003. 35–53. A. Molnár Ferenc, Az Ómagyar Mária-siralom olvasata és értelmezése. In: A. Molnár Ferenc és M. Nagy Ilona (szerk.), <i>Tanulmányok a magyar egyházi nyelv története köréből.</i> Debrecen, 2003. 55–76.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Balázs János, <i>Magyar deákság.</i> Bp., 1980. 451–514. Bárzsi Géza, <i>A Halotti Beszéd nyelvtörténeti elemzése.</i> Bp., 1982. Madas Edit, <i>Középkori prédikációirodalmunk történetéből.</i> Debrecen, 2002. 83–125, 197–218. Martinkó András, <i>Az Ómagyar Mária-siralom hazai és európai tükrében.</i> Bp., 1988. Mészöly Gedeon, <i>Ómagyar szövegek nyelvtörténeti magyarázatokkal.</i> Bp., 1956; ugyanez részben In: Mészöly Gedeon, <i>Népünk és nyelvünk.</i> Szathmári István (szerk.) Bp., 1982. A. Molnár Ferenc, Újabb szempontok a Halotti Beszéd magyarázatához: <i>MNy.</i> 100 (2004): 439–54. Vízkelety András, „<i>Világ világa, virágnak virága...</i>” Bp., 1986.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Rácz Anita, egyetemi docens, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc; dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc	

tantárgy neve: Szintagma- és mondattan 1. (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számmonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 4. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás:</p> <p>A tantárgy célja a szó szerkezetek és az egyszerű mondatok hagyományos és modern elméleti kérdéseinek ismertetése a magyar leíró mondattan keretében. Az elemzés módszertani keretének kidolgozása a szó szerkezettanra épül: a szintagmák általános jellemzőire, tipológiájára, elemzésére.</p> <p>A magyar leíró mondattan fő témái: Mondattani elméletek tipológiája. Mondatfogalmak. A mondattani elemzés szempontjai: mondatfajták, modalitás, aspektus, szerkezeti jellemzés és elemzés, topik-komment struktúra, szemantikai előfeltevések. A mondatrészek fogalma, funkciójuk, alaki sajátosságaik. Az egyszerű mondatok elemzése. Az egyszerű és az összetett mondat határesetek fajtái.</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika</i>. Budapest, 2000. 90–93, 135–139, 147–150, 219–220, 231, 234, 242–243, 347–460.</p> <p>Laczkó Krisztina, Az alany és az állítmány viszonyáról: hozzárendelés vagy alárendelés: <i>Nyr.</i> 125. (2001): 407–18.</p> <p>Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>Nyelvtan</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2017.</p>	
<p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Deme László, A mondatelemzés lehetőségei. In: <i>Mondatszerkezeti sajátosságok gyakorisági vizsgálata</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1971.</p> <p>Elekfi László, Magyar grammatika és ami utána következhet. <i>MNy.</i> 98 (2002): 11–33, 155–164.</p> <p>Imrényi András, <i>A magyar mondat viszonyhálózati modellje</i>. NytudÉrt. 164. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2013.</p> <p>Kiefer Ferenc, <i>Modalitás</i>. Linguistica C. MTA Nyelvtudományi Intézete, Budapest, 1990.</p> <p>Kiefer Ferenc (szerk.), <i>A magyar nyelv kézikönyve</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003.</p> <p>Kugler Nóra, <i>A módosítószók funkciói</i>. NytudÉrt. 152. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Dobi Edit, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Jelentéstan (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 4. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: Az előadás célja a mai modern jelentésemélet bemutatása az alább felsorolt főbb tematikus csomópontok szerint. A jel és jelentés. Jeltípusok. A nyelvi jelek jellemzői. A jelentéstan helye a nyelvtudományban. A jelentésfelfogás alakulása a magyar nyelvtudományban: a jelentés mint viszony; a jelentés mint funkciófogalom; a referenciális jelentés; a jelentés mint jelölési érték; a jelentés mint szabály; a komplex jelentés és annak aspektusai. Alak és jelentés. A jel és a jelentés változása. A szójelentés változásának rendszere. A tulajdonnév jelentése. A jelentéskutatás legújabb irányzatai: strukturális, a logikai és a kognitív szemantika, a mondatszemantika.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Hadrovics László, <i>Magyar történeti jelentéstan. Rendszeres gyakorlati szókincsvizsgálat.</i> Bp., 1992. Károly Sándor, <i>Általános és magyar jelentéstan.</i> Bp., 1970. Kiefer Ferenc, <i>Jelentésemélet.</i> Bp., (é. n.) J. Soltész Katalin, <i>A tulajdonnév funkciója és jelentése.</i> Bp., 1979. Szende Tamás, <i>A jelentés alapvonalai.</i> Zsámbék, 1996.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Bańcerowski Janusz, A jelentés értelmezési módjairól: <i>Nyr.</i> 119 (1996): 263–85. Bańcerowski Janusz, A nyelvi szemantika kutatásának egyes dilemmái: <i>Nyr.</i> 120 (1996): 432–40. Gombocz Zoltán, <i>Jelentéstan és nyelvtörténet. Válogatott tanulmányok.</i> Bp., 1997. 130–66. Grice, H. P., A társalgás logikája. In.: Pléh Csaba–Síklaki István–Terestyéni Tamás (szerk.), <i>Nyelv — kommunikáció — cselekvés.</i> Bp., 2001. 213–228. Kiefer Ferenc, A jelentéskutatás újabb irányzatai: <i>MNy.</i> 85 (1989): 257–71. Martinkó András, <i>A szó jelentése.</i> Szeged, 2001. Pusztai Ferenc, Szójelentés-történet. In: Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet.</i> Bp., 2003. 851–93. Searle, John R., Közvetett beszédaktusok. In.: Pléh Csaba–Síklaki István–Terestyéni Tamás (szerk.), <i>Nyelv — kommunikáció — cselekvés.</i> Bp., 2001. 62–82. Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>A magyar nyelv jelene és jövője.</i> Bp., 2017. Zsilka János, <i>A jelentés szerkezete. A jelentésmozgás egysége.</i> Bp., 1975. 15–22.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Rácz Anita, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Stilisztika (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 5. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja: a stíluselméleti, stílustörténeti tudás megalapozása. A tantárgy tárgya: A stilisztika fogalma. A stilisztika összefüggése nyelv- és irodalomtudományi, sőt más érintkező diszciplínákkal. A funkcionális stilisztika stílusértelmezése, szemlélete, tárgyköre. A stílusfogalom alakulása. A funkcionális stílusfelfogás elméleti háttere. A stílussteremtő és -meghatározó tényezők. A stílus hírértéke. A stílus eszközök szintjei: stíluselemek (stilémák) az akusztikai, a szó- és kifejezőkészség, a szintaktikai, a képi, a szövegszinten, illetve a nyelven kívüli jelenségek szintjén. A nyelvi-stilisztikai eszközök szerepe a legfontosabb stílusrétegekben. A művészi stílus legfőbb sajátosságai a tárgyalt hat nyelvi szinten. Stílustipológia. A legjellemzőbb stílustörténeti korszakok. A művészi áramlatok, stílusirányzatok nyelvi-stiláris jellemzői.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Kemény Gábor, <i>Bevezetés a nyelvi kép stilisztikájába</i>. Bp., 2002. 30–163. Szabó Zoltán, <i>A magyar szépírói stílus történetének fő irányai</i>. Bp., 1998. Szathmári István, <i>A funkcionális stilisztika megalapozása</i>. In: Szathmári István (szerk.), <i>Hol tart ma a stilisztika?</i> Bp., 1996. 13–30. Szikszainé Nagy Irma, <i>Stilisztika</i>. Bp., 1994. 7–168. Tolcsvai Nagy Gábor, <i>A magyar nyelv stilisztikája</i>. Bp., 1996. 50–175.</p> <p>Ajánlott irodalom: A Világirodalmi lexikonnak a stilisztika tárgykörébe tartozó szócikkei. Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>A stílus diszkurzív elmélete</i>. Helikon. 1995. 3. sz. Eöry Vilma, Szövegtipológia–stílustipológia. In: Szathmári István (szerk.), <i>Hol tart ma a stilisztika?</i> Bp., 130–151. Fábián Pál–Szathmári István–Terestyéni Ferenc, <i>A magyar stilisztika vázlat</i>. Bp., 1989. 76–125. Fónagy Iván, <i>A költői nyelvről</i>. Bp., [é. n.] 127–221. Gecső Tamás (szerk.), <i>A szinonimitásról</i>. Bp., 1998. 44–55, 83–8. Péter Mihály, <i>A nyelvi érzelmek kifejezés eszközei és módjai</i>. Bp., 1991. 192–226. Szathmári István, <i>Beszélhetünk-e szövegstilistikáról?</i> In: Szathmári István (szerk.), <i>Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből</i>. Bp., 1983. 320–55.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Fazakas Gergely, egyetemi adjunktus, PhD; Baranyai Gergely, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Szövegnyelvészet (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 6. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja: a szöveggel mint a kommunikáció legmagasabban szervezett egységével kapcsolatos ismeretek rendszerezése, tekintettel a szövegre mint produktumra és mint produkcióra egyaránt, bevonva a kommunikációs helyzet tényezőit is. A tantárgy tartalma: A szövegtan forrásai, tárgya, célja, feladata, részterületei, segédtudományai. A magyar szövegtani kutatások mai helyzete. A szövegfogalom definiálhatóságának kérdései. A szövegértékűség jellemzői. A szövegösszefüggés síkjai, eszközei: különös tekintettel a szöveggrammatikára, szövegsemantikára és szövegpragmatikára. Utalóelemek tipológiája. A szöveg formája. A szöveg szerkezeti sajátosságai. A szöveg kifejtett és kifejtetlen jelentése. Szövegtipológia. Szövegstilisztika. A szövegek közötti összefüggés fajtái. A szövegelemzés kognitív vonatkozásai: szövegalkotás, -befogadás.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Dobi Edit, A szemiotikai textológia a magyar szövegtani kontextusban. Terminológiai kérdések a magyar nyelv szövegtanában. In: <i>Officina Textologica</i> 16 (2011): 11–36. Szikszainé Nagy Irma, <i>Leíró magyar szövegtan</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2004. 17–407. Tolcsvai Nagy Gábor, <i>A magyar nyelv szövegtana</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2001. 243–291.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: de Beaugrande–Dressler, <i>Bevezetés a szövegnyelvészetbe</i>. Corvina, Budapest, 2000. 152–183. Searle, J. R., Az illokúciós aktusok szerkezete. In: Pléh Csaba–Síklaki István–Terestyéni Tamás (szerk.), <i>Nyelv – kommunikáció – cselekvés</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 1997. 43–61. Fehér Erzsébet, <i>A szövegtan megalapozása a magyar nyelvészetben</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2000. Kocsány Piroska, Szövegnyelvészet és szövegtan. In: <i>Hol tart ma a stilisztika?</i> Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996. 152–163. Nemesi Attila László, <i>Nyelv, nyelvhasználat, kommunikáció. Hét tanulmány</i>. Loisir, Budapest, 2011. Petőfi S. János, <i>A szöveg mint komplex jel. Bevezetés a szemiotikai textológiai szöveg szemléletbe</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. Petőfi S. János, <i>Szövegkompozíció és jelentés. Témák és megközelítések a szövegtani kutatásban. Szemiotikai Szövegtan</i> 18. JGYF Kiadó, Szeged, 2007. Terestyéni Tamás, Szövegelméleti tézisek. In: <i>Szemiotikai szövegtan</i> 4 (1992): 7–31. Tolcsvai Nagy Gábor, Nyelvi tudás és szövegtípus. In: <i>Absztrakció és valóság</i>. JGYF Kiadó, Szeged, 1996. 335–340. Tolcsvai Nagy Gábor–Tátrai Szilárd (szerk.), <i>Szöveg, szövegtípus, nyelvtan. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához</i> 80. Tinta Kiadó, Budapest, 2008. Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>Nyelvtan</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2017.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Dobi Edit, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k):</p>	

tantárgy neve: Finnugor népek és nyelvek (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 4. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A finnugor (uráli) nyelvek rokonsági viszonyainak rendszere. A nyelvrokonság bizonyításának módszerei. Az egyes finnugor (uráli) népek bemutatása: életkörülményeik, lakóterületük. Az oroszországi kisebb finnugor népek nyelvi helyzete, a nyelvkihalás veszélyei. Az egyes nyelvek jellegzetességeinek rövid bemutatása. – Az alapnyelv fogalma és jellemző vonásai: a hangrendszer, szófajok, a névszó és az igerendszer bemutatása. Az őshazaelméletek áttekintése. Az ősi szókincs rétegeinek bemutatása.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Bereczki Gábor, <i>A magyar nyelv finnugor alapjai</i>. Universitas, Bp., 1998. Csepregi Márta (szerk.), <i>Finnugor kalauz</i>. Panoráma, Bp., 1998. Hajdú Péter, <i>Uráli nyelvrokonaink</i>. Tankönyvkiadó, Bp., 1978. Nanovfszky György (szerk.), <i>Nyelvrokonaink</i>. Teleki Alapítvány, Bp., 2000.</p> <p>Ajánlott irodalom: Pusztay János, <i>Az „ugor–török” háború után</i>. Gondolat, Bp., 1977. Rédei Károly, <i>Őstörténetünk kérdései</i>. Balassi, Bp., 1998. Róna-Tas András, <i>A nyelvrokonság</i>. Gondolat, Bp., 1978. Szíj Enikő, <i>Finnugor hol-mi I</i>. Tankönyvkiadó, Bp., 1990.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Maticsák Sándor, egyetemi tanár, DSc	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Tóth Anikó Nikolett egyetemi tanársegéd, PhD	

tantárgy neve: Szóalkotás (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 5. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja a szóalkotási eszközök megismertetése révén bemutatni a mai magyar nyelv változásának, bővülésének formáit, ill. drünk történeti alakulásának főbb mozgásformáit. A tantárgy tartalma a külső és belső szóalkotás. Külső szóalkotás: a) jövevényszavak; b) a nyelv egyéb rétegeiből való átvétel a köznyelvbe: régi szavak felújítása, nyelvjárási szavak átvétele. — Belső szóalkotás: A) szóteremtés (indulatszavak, hangutánzó szavak, hangfestő szavak, gyermeknyelvi szavak); B) szűkebb értelemben vett szóalkotás: a) jelentésbeli szóalkotás; b) alaki szóalkotás (szóképzés, szóösszetétel, szórövidülés, ragszilárdulás, elvonás, szóhasadás, szóvegyülés, népetimológia, mozaikszó alkotás stb.)</p>	
<p>Kötelező irodalom: Bencédy József–Fábián Pál–Rác Endre–Velcsov Mártonné, <i>A mai magyar nyelv</i>. Bp., 1968. 114–69. Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika</i>. Bp., 2000. 305–44. É. Kiss Katalin–Kiefer Ferenc–Siptár Péter, <i>Új magyar nyelvtan</i>. Bp., 1998. 222–288. Papp István, <i>A szóalkotás problémái</i>. Debrecen, 1963.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: D. Bartha Katalin, <i>A magyar szóképzés története</i>. Bp., 1958. Berrár Jolán, Új szempontok és módszerek a szóképzés vizsgálatában. In: Rác Endre–Szathmári István (szerk.), <i>Tanulmányok a mai magyar nyelv alaktana és szófajtana köréből</i>. Bp. 1973. 99–124. Deme László, <i>A beszéd és a nyelv</i>. 3. kiadás. Bp., 1984. Hadrovics László, <i>Magyar történeti jelentéstan</i>. Bp., 1992. 17 Károly Sándor, A szavak, szerkezetek morfológiai tagoltságának változásai és a jelentés: Rác Endre–Szathmári István (szerk.), <i>Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből</i>. Bp., 1980. 121–56. Kiefer Ferenc (szerk.), <i>Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia</i>. Bp., 2000. Sz. Nagy Irma, <i>Az ikerítés helye, szerepe, szabályszerűségei a magyar nyelvben</i>. MNyTK. 197. sz. Bp., 1993.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Reszegi Katalin, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Rác Anita, egyetemi docens, PhD; dr. Bába Barbara, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	

tantárgy neve: Stilisztikai elemzés (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 5. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás:</p> <p><i>A tanegység célja</i> a különböző műfajú szövegek elemző-értelmező tanulmányozása elsősorban a nyelvi regiszterek, az élokúciós eszközök felől tekintve, valamint a szövegek megszerkesztettségének szintagmatikus, illetve mondat- és szövegszintű aspektusának bevonása a stílushatás értelmezésébe.</p> <p>A kurzus arra törekszik, hogy szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek, mint például reklámszövegek, hivatalos levelek nyelvi megalkotottságának értelmezésével fejlessze az anyanyelvi kompetenciát, az esztétikai érzékenységet, az elemző nyelvhasználatot, ezáltal a nyelvi reflexió képességét is. A stilisztikai elemzés nem válik el a szövegértelmezés műfajpoétikai összefüggéseitől, illetve a szövegek létmódjának, befogadásának mediális aspektusaitól. Bár a tantárgynak nem elsődleges célja a stílustörténet tanítása, bizonyos szépirodalmi szövegek esetében a stilisztikai elemzés reflektál stílustörténeti, illetve irodalomtörténeti összefüggésekre, így például a szecesszió, a naturalizmus és realizmus, az impresszionizmus nyelvhasználati jellemzőire. A reklámok esetében a stilisztikai elemzés az írott szöveg és hang, valamint kép médiakonfigurációját abból a szempontból vizsgálja, hogyan működik a verbális-akusztikai és képi jelek összefüggésének esztétikai hatásmechanizmusa, hogyan válnak e jelek stílusesszüközökké. A hivatalos stílus különféle szövegtípusainak tanulmányozása a beszédhelyzettel adekvát nyelvhasználat stílusesszüközkeinek értelmezésére, alkalmazására irányul.</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Kemény Gábor, <i>Bevezetés a nyelvi kép stilisztikájába</i>. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2002.</p> <p>Szathmári István, <i>Stilisztikai fogalmak magyarázata szépirodalmi példákkal szemléltetve</i>. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2004.</p> <p>Szikszainé Nagy Irma, <i>Magyar stilisztika</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2007.</p> <p>Virányi Péter (szerk.), <i>Reklámszociológia</i>. Gondolat Kiadó, Budapest, 2010.</p>	
<p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Krämer, Sybille, A hang negatív szemiológiája. <i>Replika</i>, 2011/4: 45–58.</p> <p>Luhmann, Niklas, <i>A tömegmédia valósága</i>. Gondolat Kiadó, Budapest, 2011.</p> <p>Tolcsvai Nagy Gábor: A stílus diszkurzív elmélete felé. <i>Helikon</i>, 1995 /1–2: 219–231.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Kovács Szilvia, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Kovács Szilvia, PhD</p>	

tantárgy neve: Magyar szórványemlékek (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 3. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A gyakorlat célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a magyar szórványemlékek, azaz az idegen nyelvű szövegben elszórtan álló magyar szavak, szókapcsolatok általános problematikájával és egyes szórványok elemzésével. A gyakorlat során nagyobb részt az egyes szórványok (elsősorban a mohamedán források, Konsztantinosz A birodalom kormányzásáról c. műve, a Veszprémvölgyi apácák adománylevele és a Tihanyi apátság alapítólevele egyes szórványainak) komplex nyelvi elemzésére kerül sor: főleg hangtani, alaktani, jelentéstani, etimológiai, valamint művelődéstörténeti vizsgálatokra.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Bárczi Géza–Benkő Loránd–Berrár Jolán, <i>A magyar nyelv története</i>. Bp., 1967. 30–42. Berta Árpád, Török eredetű törzsneveink: <i>NyK.</i> 92 (1990): 3–34. Hoffmann István, <i>A Tihanyi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás</i>. Debrecen, 2010. Hoffmann István, A magyar nyelv hazai szórványemlékei. In: Madas Edit szerk. „<i>Látjátok feleim...</i>”. <i>Magyar nyelvemlékek a kezdetektől a 16. század elejéig</i>. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, 2009. 13–28.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: A TESz., az EWUng. és a FNESz. megfelelő szócikkei. Bárczi Géza, <i>A tihanyi apátság alapító levele mint nyelvi emlék</i>. Bp., 1951. Benkő Loránd, <i>Név és történelem</i>. Bp., 1988. 11–28. Gyóni Mátyás, <i>A magyar nyelv görög feljegyzéses szórványemlékei</i>. Magyar–görög tanulmányok. 34. sz. Bp., 1943. Jakubovich Emil–Pais Dezső, <i>Ó-magyar olvasókönyv</i>. Pécs, 1929. V–XXVII, 1–25, 35–43. Kniezsa István, <i>A magyar helyesírás története a könyvnyomtatás koráig</i>. Bp., 1952. Kovács Éva, A Tihanyi összeírás mint helynévtörténeti forrás. Debrecen, 2015. Kovács László–Veszprémy László (szerk.), <i>Honfoglalás és nyelvészet</i>. Bp., 1997. 85–140, 211–34. Molnár József–Simon Györgyi (szerk.), <i>Magyar nyelvemlékek</i>. 3. javított és bővített kiadás. Bp. 1980. 11–21. Kristó Gyula (szerk.), <i>A honfoglalás korának írott forrásai</i>. Szeged, 1995. Kristó Gyula (szerk.), <i>Az államalapítás korának írott forrásai</i>. Szeged, 1996. Moravcsik Gyula, <i>Az Árpád-kori magyar történet bizánci forrásai</i>. Bp., 1977. Németh Gyula, <i>A honfoglaló magyarság kialakulása</i>. 2. bővített és átdolgozott kiadás. Közzéteszi Berta Árpád. Bp., 1991. 182–213. Pais Dezső, <i>A veszprémvölgyi apácák görög oklevele mint nyelvi emlék</i>. MNyTK. 50. sz. Bp., 1939. Szóke Melinda, A garamszentbenedeki apátság alapítólevelének nyelvtörténeti vizsgálata. Debrecen, 2015.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc; dr. Rác Anita, egyetemi docens, PhD</p>	

tantárgy neve: Szófajtan (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 3. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A szófaj fogalma, a szófaji rendszerezés kritériumai. A szófaji rendszerezés problémái. A nem tiszta szófajiság kérdései. Az egyes szófajok jellemzése: alapszófajok (ige, főnév, melléknév, névmás, határozószó, igenév), viszonyszók, mondatszók. Szófajtani elemzési gyakorlatok.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Dobsonyi Sándor–Hangay Zoltán–Nagy Katalin, <i>Szófajtani elemzések</i>. Bp., 2003. Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika</i>. Bp., 2000. 65–94, 127–175, 209–304.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Keszler Borbála–Lengyel Klára, <i>Magyar grammatikai gyakorlókönyv</i>. Bp., 2009. 43–213. Kiefer Ferenc (szerk.), <i>Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia</i>. Bp., 2000. 93–135.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc	

tantárgy neve: Leíró és történeti alaktan 2. (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számmonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 4. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A magyar igealak szintetikus jellege, morfológiai és jelentésszerkezete. A mai igetörzsrendszer és kialakulása. Az igefajták és az igeragozás összefüggése. Az igemódok és kifejezőeszközök. A módjelek története az alapnyelvben, az ősmagyar és az ómagyar korban, ill. újabb kori módosulásai: alaktani és funkcionális változások. A magyar igeidőrendszer átalakulása: gazdagodás és szegényedés. Az általános és a határozott ragozás, az ikes igék mint a magyar nyelv belső fejleményei. Igei személyragjaink rendszere, valamint története, kialakulásuk jellegzetes módjai.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika</i>. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000. 95–126. Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet</i>. Budapest, Osiris, 2003. 129–172, 352–71. idevágó részei Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>A magyar nyelvtörténet kézikönyve</i>. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2018. 129–153. idevágó részei É. Kiss Katalin–Kiefer Ferenc–Siptár Péter, <i>Új magyar nyelvtan</i>. Budapest, 1998. 210–222.</p> <p>Ajánlott irodalom: Bárczi Géza, <i>A magyar igeragozás története</i>. NytudÉrt. 130. sz. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1990. Bárczi Géza–Benkő Loránd–Berrár Jolán, <i>A magyar nyelv története</i>. Budapest, Tankönyvkiadó 1967. 400–412. Benkő Loránd, <i>Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei</i>. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1980. 122–78, 190–257. Benkő Loránd (főszerk.), <i>A magyar nyelv történeti nyelvtana</i>. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1991–95. I, 41–59, 104–159.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc.</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Györffy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD</p>	

tantárgy neve: Alaktani elemzés (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 4. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja, hogy elmélyítse a leíró és történeti alaktani ismereteket, különös tekintettel az alkalmazott kategóriák többféle megközelítési, értelmezési lehetőségére. Az elméleti ismeretek régi és mai szövegek elemzésében való alkalmazása. A gyakorlat főleg a leíró morfológia egyes kérdésköreinek áttekintésére helyezi a hangsúlyt. Az alaktani rendszerek leírásának általános lehetőségei. Morfológiai alapfogalmak értelmezési problémái: a morféma és a szó. A morfematípusok osztályozásának kérdései: nyelvek feletti és nyelvspecifikus problémák. A tőrendszer leírásának eltérő megközelítései. A névszói esetragozás határmezsgyéje. A birtokos személyjelezés/-ragozás kérdése. Szinkrón problémák az igeragozási rendszer ábrázolásában: pl. a múlt idő, a felszólító mód jelének allomorfjai, a ható ige problémája stb. Funkcionális változások, idegen nyelvi hatások az igemódok és az igeidők használatában.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Faluvégi Katalin–Keszler Borbála–Laczkó Krisztina (szerk.), <i>Magyar leíró nyelvtani segédkönyv.</i> Bp., 1995. 5–40.</p> <p>Ajánlott irodalom: Antal László, <i>Egy új magyar nyelvtan felé.</i> Bp., 1977. Bakró-Nagy Marianne–Bánréti Zoltán–É. Kiss Katalin (szerk.), <i>Újabb tanulmányok a strukturális magyar nyelvtan és a nyelvtörténet köréből.</i> Bp., 2001. 215–273. Balázs János, Az alaktani rendszerek leírása. In: Telegdi Zsigmond (szerk.), <i>Hagyományos nyelvtan — modern nyelvészet.</i> Bp., 1972. 33–61. Berrár Jolán, A magyar esetrendszer vizsgálati módjáról: <i>MNy.</i> 59 (1963): 430–9. Jakab László, <i>Tanulmányok az igeragozás köréből.</i> Debrecen, 1999. Kiefer Ferenc (szerk.), <i>Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia.</i> Bp., 2000. Papp Ferenc, <i>A magyar főnév paradigmatis rendszere.</i> Bp., 1975. Rácz Endre–Szathmári István (szerk.), <i>Tanulmányok a mai magyar nyelv szófajtana és alaktana köréből.</i> Bp., 1974. 125–34, 135–50. T. Somogyi Magda, <i>Toldalékrendszerezésünk vitás kérdései.</i> Bp. 2000.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Rácz Anita, egyetemi docens, PhD</p>	

tantárgy neve: Szlengkutatás (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 4. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja a nyelvhasználatban fontos szerepet játszó és nyelvileg is rendkívül tanulságos magyar szleng bemutatása és kutatási lehetőségeinek áttekintése. A félév során szó esik a szlengkutatás és a nyelvtudomány viszonyáról, a szleng meghatározására tett kísérletekről, a szlengről mint kulturális jelenségről, a szleng típusairól, a magyar szleng és szlengkutatás történetéről, a szleng használatának okairól, a szleng használóiról és további kapcsolódó témákról. A tárgyhoz a tanár által meghatározott témakörből önálló gyűjtőmunka és feldolgozás is kapcsolódhat.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Kis Tamás, Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához. In: <i>A szlengkutatás útjai és lehetőségei.</i> (Szlengkutatás 1. sz.) Szerk. Kis Tamás. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1997. 237–296.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: <i>A szlengkutatás útjai és lehetőségei.</i> Szerk. Kis Tamás. (Szlengkutatás 1. sz.) Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1997. Vlagyimir Jelisztratov, <i>Szleng és kultúra.</i> (Szlengkutatás 2. sz.) Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1998. <i>Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról).</i> Szerk. Fenyvesi Anna, Kis Tamás, Várnai Judit Szilvia. (Szlengkutatás 3. sz.) Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1999. <i>A szlengkutatás 111 éve.</i> Szerk. Várnai Judit Szilvia és Kis Tamás. (Szlengkutatás 4. sz.) Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2002.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Kis Tamás, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Szintagma- és mondattan 2. (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 5. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja az összetett mondatokkal kapcsolatos ismeretek bevezetése és rendszerezése. A tantárgy tartalma: Az alárendelés és a mellérendelés az egyes nyelvi szinteken. A mellérendelő összetett mondat fajtái. A tömbösödés jelensége, konstrukciótípusok. Az alárendelés grammatikai eszközei. A mellékmondatípusok. A sajátos jelentéstartalom mondatrészkifejtéshez kapcsolódva. A sajátos jelentéstartalom mondatrészkifejtés nélkül. A többszörösen összetett mondat jellegzetes mintázatai. A közbeékelődéses mondatok. A mondatátszövődés.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Békési Imre, A tömbösödés. In: <i>Osztatlan filológia</i>. Tiszatáj könyvek, Szeged, 2001. 111–128. Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika</i>. Budapest, 2000. 90–93, 135–139, 147–150, 219–220, 231, 234, 242–243, 461–554. Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>Nyelvtan</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2017.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Békési Imre, <i>Osztatlan filológia</i>. JGyTF Kiadó, Szeged, 2001. Bánréti Zoltán, <i>A mellérendelés és az ellipszis nyelvtana a magyarban</i>. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2007. B. Fejes Katalin–Békési Imre, <i>Elemzések a mondat szintje alatt és fölött</i>. JGyTF Kiadó, Szeged, 1998. Deme László, <i>Mondatszerkezeti sajátosságok gyakorisági vizsgálata</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1971. 19–117. Imrényi András, <i>A magyar mondat viszonyhálózati modellje</i>. NytudÉrt. 164. sz. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2013.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Dobi Edit, adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k):</p>	

tantárgy neve: Mondattani elemzés (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számmonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 5. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A gyakorlat célja az, hogy megismertessen a mondattani elemzés fogalmával és különböző módszereivel. Az elemzési gyakorlat keretében a klasszikus leíró hagyományok szerint folytatjuk az elemzést. A mondat szintagmatikus szerkezeteinek elemzése után az egyszerű mondat vizsgálatára kerül sor: a mondat szerkezeti típusai, modalitása, a mondatfajták, valamint az egyes mondatrészek témakörök mentén haladva.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika</i>. Budapest, 2000. Keszler Borbála–Lengyel Klára, <i>Magyar grammatikai gyakorlókönyv</i>. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 2011.</p> <p>Ajánlott irodalom: Alberti Gábor–Medve Anna, <i>Generatív grammatikai gyakorlókönyv. Magyar transzformációs generatív nyelvészeti elemzések I. Szabályok és magyarázatok</i>. Bp., 2004. K. Balogh Judit (szerk.), <i>Mai magyar nyelvi gyakorlatok. I.</i> Bp., 1998. Rácz Endre–Szathmári István, <i>Tanulmányok a mai magyar nyelv mondattana köréből</i>. Bp., 1983. Rácz Endre–Szemere Gyula, <i>Mondattani elemzések</i>. Bp., 1982.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Györfly Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Dobi Edit, egyetemi adjunktus, PhD</p>	

tantárgy neve: Szövegtani elemzés (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 6. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja: a szöveg értelmezését, befogadását segítő szövegelemző módszerek elsajátíttatása. A tantárgy tartalma: A szépirodalmi és nem szépirodalmi igényű írott és élőnyelvi szövegek szövegtani szempontú (szövegformai, -akusztikai, -szerkezeti, szemantikai, -grammatikai, -pragmatikai, -tipológiai, -fonetikai, -stiliztikai, intertextuális) analitikus-kreatív vizsgálata. A szövegtípusok jellemzőinek konkrét példákon való felfedezése. Szövegjátékok: vers, illetve próza kreatív-produktív megközelítése. Néhány kreatív szövegátalakítás. Szövegek tipografizálásával kapcsolatos gyakorlatok. Vers és próza szövegmondat-összetevőinek lehetséges lineáris elrendezéséhez fűződő gyakorlatok. Vers és próza időszerkezetével kapcsolatos gyakorlatok. Szövegjavítás (költői, tanári).</p>	
<p>Kötelező irodalom: Szikszainé Nagy Irma, <i>Leíró magyar szövegtan</i>. Bp., 2004. 408–486. Szikszainé Nagy Irma, <i>Szövegértés — szövegelemzés — szövegalkotás</i>. Bp., 2003.</p> <p>Ajánlott irodalom: Balázs Géza, <i>Szövegtani gyakorlatok, vázlatok és tanulmányok</i>. Bp., 1994. Budaváriné Béres Erzsébet–Kelecsényi László Zoltán <i>Szövegértés–szövegalkotás. Szövegtípusok</i>. Bp., [1999.]</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Gyórfy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Dobi Edit, egyetemi adjunktus, PhD	

tantárgy neve: Pszicholingvisztika (BA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 6. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja átfogó képet adni a 20. század közepén a pszichológia és a nyelvészet határterületein megszületett tudományág. A tantárgy tematikája révén a nyelv egy sajátos megközelítési módjával ismerkedhetnek meg a hallgatók az alábbi kérdéskörök megtárgyalásával: a beszéd folyamatok neurális alapja (az agy és az agyműködés); a megismerő elme átfogó modelljei; a beszédprodukciónak a folyamata; a beszédészlelés és a beszédmegértés folyamata és sajátosságai; az anyanyelv elsajátítása; a beszédprodukciónak és beszédfeldolgozás zavarai; a kétnyelvűség pszicholingvisztikája.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Lukács Ágnes–Pléh Csaba (szerk.), <i>Pszicholingvisztika 1–2. Magyar pszicholingvisztikai kézikönyv.</i> Akadémiai Kiadó, Budapest. 3–116, 147–410, 443–658, 1089–1134, 1167–1242.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Pléh Csaba–Lukács Ágnes (szerk.), <i>A magyar morfológia pszicholingvisztikája.</i> Budapest, 2001. Csépe Valéria–Györi Miklós–Ragó Anett (szerk.), <i>Általános pszichológia 3. Nyelv, tudat, gondolkodás.</i> Budapest, Osiris Kiadó. 23–216. Tomasello, Michael, <i>Gondolkodás és kultúra.</i> Budapest, Osiris Kiadó, 2002. Fehér Krisztina, <i>Babák a hangok világában.</i> Budapest, Typotex, 2017.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Reszegi Katalin, egyetemi adjunktus, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –	

tantárgy neve: Fonológia (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 3. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tanegység célja a fonológia alapfogalmainak, kutatási területeinek, kialakulásának és főbb irányzatainak bemutatása. Fonológiai alapfogalmak: oppozíciók, korrelációk, fonémák és allofónok, a fonémaazonosítás ismérvei, a fonológia helye a nyelvtanban; a megkülönböztető jegyek. A magánhangzók és a mássalhangzók fonológiája, a szótag és a szupraszegmentális elemek fonológiai vizsgálata. A fonológia előzményei és kialakulása; a fonológia főbb irányzatai: a fonológia lineáris és nemlineáris elméletei.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Siptár Péter (szerk.), <i>Szabálytalan fonológia</i>. Bp., 2001.</p> <p>Ajánlott irodalom: Durand, Jacques–Siptár Péter, <i>Bevezetés a fonológiába</i>. Bp., 1997. Jakobson, Roman–Halle, Morris, <i>Fonológia és fonetika</i>. In: Roman Jakobson, <i>Hang — jel — vers</i>. Bp., 1972. 11–65. Kiefer Ferenc (szerk.), <i>Strukturális magyar nyelvtan</i>. 2. kiadás. Fonológia. Bp., 1994. Siptár Péter (szerk.), <i>Modern fonológiai szöveggyűjtemény. I–II</i>. Bp., 1989, 1993. Siptár Péter, <i>A magyar mássalhangzók fonológiája</i>. Bp., 1995.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Kis Tamás, egyetemi docens, PhD; dr. Fehér Krisztina, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	

tantárgy neve: Magyar helynevek (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 3. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A gyakorlat célja, hogy megismertessen a magyar helynevek rendszerének jellegzetességeivel, s a rendszer történeti változásának formáival. A rendszer sajátos fogalma a helynevek körében: mikro- és makrotoponimák. A nevek szerkezeti elemzésének lehetőségei: tudománytörténeti aspektus, különféle helynév-tipológiai megközelítések. A névrész és a névelem fogalma. Szerkezeti analízis, funkcionális szemantikai és lexikális morfológiai névelemzés. A helynevek keletkezés- és változástörténete. A helynévfejtés elméleti és módszertani problémái.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Benkő Loránd (főszerk.), <i>A magyar nyelv történeti nyelvtana</i>. Bp., 1991–95. I, 540–52, II/1: 891–910. Hoffmann István, <i>Helynevek nyelvi elemzése</i>. Debrecen, 1993. Kiss Lajos, <i>Földrajzi neveink nyelvi fejlődése</i>. NytudÉrt. 139. sz. Bp., 1995.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Bárczi Géza, <i>A magyar szókinccs eredete</i>. 2. kiadás. Bp., 1958. 142–62. Hajdú Mihály, <i>Általános és magyar névtan</i>. Bp., 2003. 17–150. Inczefi Géza, <i>Földrajzi nevek névtudományi vizsgálata (Makó környékének földrajzi nevei alapján)</i>. Bp., 1970. Juhász Dezső, <i>A magyar tájnévadás</i>. NytudÉrt. 126. sz. Bp., 1988. Kálmán Béla, <i>A nevek világa</i>. 4. kiadás. Debrecen, 1989. 111–189. Kázmér Miklós, <i>Alsó-Szigetköz földrajzi nevei</i>. MNyTK. 95. szám. Bp., 1957. Kiss Lajos, <i>Történeti vizsgálatok a földrajzi nevek körében</i>. Piliscsaba, 1999. J. Soltész Katalin, <i>A tulajdonnév funkciója és jelentése</i>. Bp., 1979.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Rácz Anita, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc; dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc</p>	

tantárgy neve: Magyar kódexek (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számmonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 4. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás:</p> <p>A tantárgy célja a kódexirodalom problematikájával általában való megismerkedés. Bizonyos jártasság a kódexek olvasásában. A nyelvtörténeti ismeretek bővítése.</p> <p>A gyakorlaton kódexszövegek olvasására és elemzésére kerül sor nyelvtörténeti, valamint művelődéstörténeti szempontból. Legrészletesebben a Jókai-kódex és a Bécsi-kódex egy-egy részlete szerepel. Ezenkívül néhány rövid részlet más kódexekből (pl. DöbrK., MargL., ÉrdyK. stb.), illetve párhuzamok, analóg esetek más kódexekből, nyelvemlékekből.</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Egy kódex (pl. JókK., MünchK., DöbrK., MargL., SzékK., ApMélt.) elolvasása a megfelelő kiadás bevezetőjével és jegyzeteivel együtt.</p> <p>Egy rövid Szent Ferenc-életrajz (vö. JókK.: pl. a Világirodalmi lexikonból)</p> <p>Ruth könyvének elolvasása valamelyik modern bibliafordításból. (vö. BécsiK.)</p> <p>Bárczi Géza–Benkő Loránd–Berrár Jolán, <i>A magyar nyelv története</i>. Bp., 1967. 45–8, 64–79.</p> <p>Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet</i>. Bp., 2003. 293–300, 786–7.</p> <p>Tarnai Andor, „<i>A magyar nyelvet írni kezdik</i>”. Bp., 1984. 227–51.</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Galgóczi László, <i>Nyelvtörténet — művelődéstörténet. Módszertani megjegyzések a magyar bibliafordítások c. kurzushoz</i>. In: Szabó Géza, Molnár Zoltán, Guttman Miklós (szerk.), „<i>Emberközpontúság a magyar nyelv oktatásában és kutatásában</i>”. Szombathely, 2004. 50–65.</p> <p>Horváth János, <i>A magyar irodalmi műveltség kezdetei</i>. Bp., 1931. (2. kiadás: 1988:) 94–295.</p> <p>Jakab László, <i>A Jókai-kódex mint nyelvi emlék</i>. Debrecen, 2002.</p> <p>Károly Sándor, <i>A Bécsi Kódex nyelvtana</i>. Bp., 1965.</p> <p>Molnár József–Simon Györgyi (szerk.), <i>Magyar nyelvemlékek</i>. 3. javított és bővített kiadás. Bp. 1980.</p> <p><i>Régi könyvek és kéziratok</i>. Összeáll. Pintér Márta. Bp., 1974.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Rác Anita, egyetemi docens, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc; dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc	

tantárgy neve: Szókinctörténet (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 5. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tárgy a magyar dr eredetbéli csoportjait és történeti rétegződésének alakulásmódját mutatja be. Tárgyalja az alapnyelvi dr rekonstrukciós problémáit, s az uráli eredetű szavaknak a nyelv későbbi életében betöltött szerepét. Nyelvtörténeti korszakokként áttekinti a magyar nyelvnek más nyelvekkel való kapcsolatait és ennek történelmi, művelődéstörténeti háttérét. A tematika középpontjában azok az areális kölcsönhatások állnak, amelyek nyelvünk és a Kárpát-medencében az elmúlt évezredben használt más nyelvek között elsősorban lexikális téren megmutatkoznak.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Balázs János (szerk.), <i>Nyelvünk a Duna-tájon</i>. Bp., 1989. 7–46, 95–140, 231–90. Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet</i>. Bp., 2004. 173–204, 372–92, 618–32, 725–39.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Bakos Ferenc, <i>A magyar szóképzés román elemeinek története</i>. Bp., 1982. Bárczi Géza, <i>A magyar szókinccs eredete</i>. Bp., 1958. 6–108. Borbély Anna (szerk.), <i>Nyelvek és kultúrák érintkezése a Kárpát-medencében</i>. Bp., 2000. 165–72. Fludorovits Jolán, <i>A magyar nyelv latin jövevényszavai</i>. Bp., 1937. É. Kiss Katalin, <i>Anyanyelvünk állapotáról</i>. Bp., 2004. 73–83. Kiss Lajos, <i>Szláv tükörszók és tükörjelentések a magyarban</i>. Bp., 1976. Kniezsa István, <i>A magyar nyelv szláv jövevényszavai</i>. Bp., 1955. Kristó Gyula, <i>Nem magyar népek a középkori Magyarországon</i>. Bp., 2003. Mollay Károly, <i>Német-magyar nyelvi érintkezések a XVI. század végéig</i>. Bp., 1982.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Bába Barbara, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Rácz Anita, egyetemi docens, PhD</p>	

tantárgy neve: Magyar személynevek (BA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számmonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 5. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A személynévrendszer történetét mutatja be a tárgy a legkorábbi dokumentált időszaktól máig. Funkcionális megközelítést alkalmazva az egyes személynévfajták állnak a tárgyalás középpontjában, és emellett a névrendszerben bekövetkező struktúraváltásokról is szó esik, azok nyelven kívüli magyarázatait is feltárva.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Benkő Loránd, <i>Név és történelem</i>. Bp., 1998. Hoffmann István, A személynévrendszerek leírásához. <i>MNyj.</i> 46 (2008): 5–20. Tóth Valéria, <i>Személynévadás és személynévhasználat az ómagyar korban</i>. Debrecen, 2016.</p> <p>Ajánlott irodalom: Benkő Loránd, <i>Beszélnek a múlt nevei</i>. Bp., 2003. Kálmán Béla, <i>A nevek világa</i>. 4. kiadás. Debrecen, 1989. 9–110. B. Gergely Piroska, <i>A kalotaszegi magyar ragadványnevek rendszere</i>. Bp., 1977. Hajdú Mihály, <i>Általános és magyar névtan</i>. Bp., 2003. Slíz Mariann, <i>Személynévadás az Anjou-korban</i>. Bp., 2011. J. Soltész Katalin, <i>A tulajdonnév funkciója és jelentése</i>. Bp., 1979. 10–104.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc; dr. Rácz Anita, egyetemi docens, PhD</p>	